

Handleiding meerderjarigenbewind

Team Toezicht 2017

Contactgegevens Rechtbank Limburg Team Toezicht

locatie Maastricht

Postbus 1989
6201 BZ Maastricht
telefoon 088-361 1667
email:
bewind.rb-lim.maastricht@rechtspraak.nl

locatie Roermond

Postbus 1989
6201 BZ Maastricht
telefoon 088-361 1646
email:
bewind.rb-lim.roermond@rechtspraak.nl

Inhoud

Handleiding meerderjarigenbewind	1
Voorwoord.....	4
1. Wat is bewind	5
1.1 bewind over de goederen van een meerderjarige	5
1.2 het verschil met mentorschap en curatele.....	5
1.3 de plaats in de wet.....	5
1.4 instelling van het bewind.....	5
2. De rechthebbenden bij bewind.....	6
2.1. de rechthebbende	6
2.2 de bewindvoerder.....	6
2.3 de kantonrechter.....	7
2.4 het team Toezicht.....	7
3. Mededelingen aan de kantonrechter	8
3.1 Algemeen.....	8
3.2 verhuizing of adreswijziging	8
3.3 rechthebbende is niet meer in staat zelf keuzes te maken	8
3.4 overlijden van de rechthebbende	8
4. Wat valt onder het bewind?.....	9
4.1 wat omvat het bewind?	9
4.2. wat zijn goederen?	9
4.3 bewind en gezamenlijk eigendom	9
5. Gevolgen bewind voor de rechthebbende	10
5.1 beheer en beschikken over goederen - het verschil	10
5.2 waar de bewindvoerder toestemming voor nodig heeft.....	11
5.3 waar de rechthebbende toestemming voor nodig heeft	11
5.4 geen hoogstpersoonlijke rechtshandelingen door de bewindvoerder.....	11
5.5 de rechthebbende houdt zich niet aan het bewind - derdenbescherming	11
5.6 wanneer wordt een bewind gepubliceerd?.....	12
5.7 samenwerking rechthebbende en bewindvoerder	12
5.8. belangenverstrengeling bewindvoerder - rechthebbende	12

6. Bewindvoerder: wat wordt daarvan verwacht?	12
6.1 de taak van de bewindvoerder	12
6.2 boedelbeschrijving.....	13
6.3 formulier boedelbeschrijving	14
6.4 de verplichte beheerrekening- verbod van vermenging	14
6.5 inschrijving bewind in het kadaster	14
6.6 wettelijke vertegenwoordiger	15
7. Bewindvoerder: vaak toestemming of machtiging verplicht	15
7.1 toestemming of machtiging nodig	15
7.2 machtiging vereist als de rechthebbende geen toestemming kan of wil geven ..	16
7.3. uitgaven boven 1.500 euro	16
7.4. geen machtiging nodig	16
7.5. over te leggen stukken bij machtigingsverzoek	16
7.6. machtiging verkoop en levering van een onroerend goed	17
8. Bewindvoerder: schenkingen en leningen	17
8.1 algemene aanwijzing	17
8.2 de schenkingstraditie	17
9. Bewindvoerder: de rekening en verantwoording	18
9.1 de jaarlijkse rekening en verantwoording	18
9.2 de eindrekening en verantwoording	18
9.3 de inhoud van de rekening en verantwoording	19
9.4 PGB.....	20
9.5 formulier rekening en verantwoording	20
10. Kosten van de bewindvoering en beloning bewindvoerder	21
11. Aanvraag voorzieningen, fiscale zaken	21
12. Buitenwettelijke of wettelijke schuldsanering.....	21
13. De rechthebbende krijgt recht op een erfenis	22
14. Wijziging van bewindvoerder	23
15. Einde taak bewindvoerder	23
16. Einde bewind.....	24
17. Klachten over de bewindvoerder en de gevolgen van slecht bewindvoerderschap	24
17.1 klachten over de bewindvoerder	24
17.2 de gevolgen van slecht bewindvoerderschap.....	25

Voorwoord¹

Bewind is zorg. Zorg voor hen die niet al dan niet tijdelijk in staat zijn zich op financieel gebied volwaardig in de maatschappij te handhaven. Mensen met beperkingen of mensen wiens lot hen niet gunstig gezind was. De bewindvoerder hoort hun financiële belangen te behartigen alsof het zijn eigen zijn.

Door maatschappelijke ontwikkelingen en veranderingen in het zorgstelsel is het belang van bewind sterk toegenomen. Was het oorspronkelijk een familieaangelegenheid, nu is bewindvoering voor een deel geprofessionaliseerd. Die ontwikkeling zal alleen maar doorzetten.

Bewindvoering is ook ingewikkelder geworden. Zorginstellingen willen de relatie met hun cliënten formaliseren. Het persoonsgebonden budget (PGB) vereist controleerbaar beheer. Daarnaast maakt het schuldbewind een onstuitbare opmars.

Om met name de niet-professionele bewindvoerder een handvat te bieden bij de uitvoering van zijn taak, heeft het Bewindsbureau, de voorloper van het huidige team Toezicht, vanaf 2003 een handleiding ontwikkeld, aanvankelijk nog "richtlijnen" geheten. Deze handleiding is geen leerboek. Evenmin komen alle denkbare vragen of situaties aan de orde. Het is het resultaat van jarenlange praktische ervaring van het team Toezicht, waardoor de meest voorkomende problemen en knelpunten beschreven zijn.

Voor de kantonrechters gelden de landelijke, door het Landelijk Overleg Vakinhoud Civiel en Kanton & Toezicht vastgestelde Aanbevelingen tot uitgangspunt. In bijzondere gevallen kunnen de kantonrechters van dat uitgangspunt afwijken. Landelijk zijn er de Aanbevelingen Meerderjarigenbewind, de Aanbevelingen Curatele en de Aanbevelingen mentorschap. Omdat de verantwoordelijkheid over het beheer van de gelden van rechthebbenden hetzelfde zijn, wordt in de Aanbevelingen Curatele verwezen naar de Aanbevelingen Meerderjarigenbewind. Dit heeft tot gevolg dat deze handleiding bewind ook van toepassing is in zaken van curatele voor zover het de verantwoordelijkheid over het beheer van de gelden betreft.

Deze handleiding treedt in werking per 1 januari 2017 en vervangt de oudere versies. De meest actuele versie van de handleiding vindt u op www.rechtbanklimburg.nl.

Verder kunt u op www.rechtspraak.nl met de zoekterm "bewind", vrijwel alle noodzakelijke informatie vinden.

---

¹ Voor de eenvoud wordt in deze handleiding altijd over "hij" gesproken, waar dit evengoed "zij" kan zijn.

1. Wat is bewind

1.1 bewind over de goederen van een meerderjarige

Bewind houdt in dat het beheer van iemands geld en eigendommen niet meer alleen door hem gebeurt. De rechter benoemt een bewindvoerder om het beheer over te nemen. Het gaat om meerderjarigen die – al dan niet tijdelijk – niet in staat zijn om hun financiële zaken zelf te regelen.

1.2 het verschil met mentorschap en curatele

Het bewind beperkt alleen het beheer over de goederen en financiële zaken van de onder bewind gestelde, niet zijn overige rechten.

Mentorschap betreft behartiging van de persoonlijke, niet-materiële belangen, zoals medische zaken, verpleging, verzorging of begeleiding van een persoon.

Curatele is het meest vergaand, het is eigenlijk een soort combinatie van bewind en mentorschap. Iemand die onder curatele is gesteld, verliest, anders dan bij bewind en mentorschap, zijn handelingsbekwaamheid en mag dus geen enkele rechtshandeling meer zelfstandig verrichten. Als de kantonrechter vindt dat curatele te zwaar is, kan hij ambtshalve een bewind al dan niet gecombineerd met een mentorschap instellen.

1.3 de plaats in de wet

De wettelijke regeling van het bewind is te vinden in de artikelen 431 t/m 449 van boek 1 van het Burgerlijk Wetboek. U kunt de artikelen opzoeken via <http://wetten.overheid.nl>.

1.4 instelling van het bewind

De kantonrechter van de woonplaats van de persoon van wie de goederen onder bewind moeten worden gesteld, is bevoegd om bewind uit te spreken.

Voor het aanvragen van een onderbewindstelling kan gebruik worden gemaakt van het op www.rechtspraak.nl ter beschikking gestelde pdf-formulier (zoekterm: "bewind aanvragen").

Voor een verzoek tot instelling van bewind is griffierecht verschuldigd, ook als het verzoek tot instelling in een later stadium wordt ingetrokken

Na het indienen van het verzoek om een bewind in te stellen, zal de kantonrechter in de regel de verzoeker(s), eventuele belanghebbenden en degene ten aanzien van wie een bewind moet worden ingesteld in het rechtbankgebouw horen. Is de laatste niet in staat om naar de kantonrechter te komen, dan kan de kantonrechter hem op zijn verblijfplaats horen. Dit niet in staat zijn naar de kantonrechter te komen dient dan wel schriftelijk aangetoond te worden, bijvoorbeeld door het overleggen van een (medische) verklaring van bij voorkeur een onafhankelijk persoon.

De onderbewindstelling van een goed of goederen gaat, tenzij de kantonrechter een andere datum bepaalt, in op de dag nadat de griffier de beschikking (= de beslissing) van de kantonrechter heeft afgegeven of verzonden. De beschikking wordt per post toegestuurd aan de rechthebbende, de bewindvoerder en andere belanghebbenden, voor zover deze bij de rechtbank bekend zijn.

Als de kantonrechter in de beschikking een ingangsdatum bepaalt, gaat het bewind in op die dag, meestal is dit de eerste of de zestiende van de maand.

Dit kan bijvoorbeeld ook als bij een minderjarige gevraagd wordt het bewind in te stellen met ingang van de dag dat deze 18 jaar wordt.

Op de dag dat het bewind ingaat, begint ook de taak van de bewindvoerder.

2. De rechthebbenden bij bewind

2.1. de rechthebbende

De hoofdpersoon bij bewind is degene van wie de goederen onder bewind worden gesteld. In de wet wordt die persoon de "*rechthebbende*" genoemd. De rechthebbende is de bezitter/eigenaar van de goederen die onder bewind worden gesteld.

Het is belangrijk om te weten dat de rechthebbende juridisch bevoegd blijft. Hij blijft, zoals dat juridisch heet, handelingsbekwaam. Dat komt omdat niet de persoon, maar alleen zijn goederen onder bewind worden gesteld. De rechthebbende mag, behalve wat het bewind hem verbiedt, juridisch alles blijven doen. Zo kan hij een testament maken als hij goed kan overzien wat dit betekent.

De grootste beperking die door het bewind in het leven wordt geroepen, is dat de rechthebbende niet meer zonder medewerking van de bewindvoerder over zijn eigen goederen kan beschikken:

hij wordt handelingsonbevoegd, dat wil zeggen hij kan die niet zonder toestemming van de bewindvoerder verkopen of weggeven.

Tijdens het bewind kan de rechthebbende slechts met medewerking van de bewindvoerder over de onder het bewind staande goederen beschikken. De rechthebbende moet dus voor alle financiële zaken toestemming aan de bewindvoerder vragen. De bewindvoerder neemt hier dan beslissingen over, zo veel mogelijk in samenspraak met de rechthebbende.

Indien *de bewindvoerder* weigerachtig is kan de rechthebbende machtiging van de kantonrechter vragen.

2.2 de bewindvoerder

Alles wat onder het bewind valt, wordt beheerd door de bewindvoerder. Dat kan het hele vermogen zijn, maar ook een gedeelte daarvan. Het beheren houdt in dat de bewindvoerder vanaf de onderbewindstelling verantwoordelijk is voor alle eigendommen van de rechthebbende, maar ook voor vorderingen en schulden. Hij moet er bijvoorbeeld voor zorgen dat rekeningen op tijd betaald worden, belastingaangifte doen en (bijzondere) bijstand, huurtoeslag of een PGB aanvragen.

De bewindvoerder mag hetgeen onder het bewind valt niet zonder meer verkopen of weggeven. Indien *de rechthebbende* wilsbekwaam is, heeft de bewindvoerder toestemming nodig van de rechthebbende. Indien de rechthebbende daartoe niet in staat of weigerachtig is, heeft de bewindvoerder machtiging van de kantonrechter nodig. Zie ook het pdf bestand op www.rechtspraak.nl, zoekterm: "aanbevelingen meerderjarigenbewind", onder B "De taken van de bewindvoerder".

Uitgangspunt bij de benoeming is de uitdrukkelijke voorkeur van degene voor wie de

onderbewindstelling is bedoeld. De rechter kan alleen bij zwaarwegende redenen iemand anders dan de voorgestelde persoon benoemen. De rechter houdt daarbij rekening met de geschiktheid van de te benoemen persoon. Professionele curatoren, bewindvoerders en mentoren behoren te voldoen aan de in de wet en het kwaliteitsbesluit gevraagde eisen.

De kantonrechter kan één of twee bewindvoerders benoemen. In dat geval mag ieder van hen al het werk doen dat met het bewind te maken heeft, tenzij de kantonrechter daarover bij het uitspreken van het bewind iets anders heeft bepaald. Formulieren die de bewindvoerders bij het team Toezicht moeten inleveren of aanvragen voor machtiging of toestemming, moeten wel altijd door beide bewindvoerders worden ondertekend.

De kantonrechter kan de echtgenoot, levensgezel of familieleden ("familievertegenwoordigers") tot curatoren, bewindvoerders en mentoren benoemen. Ongeacht het aantal personen ten aanzien waarvan een familielid tot curator, bewindvoerder of mentor benoemd is, wordt deze altijd aangemerkt als een – **niet professioneel – familievertegenwoordiger**.

Daarentegen kan de kantonrechter ook onafhankelijke personen of instellingen tot curatoren, bewindvoerders en mentoren benoemen. Indien genoemde personen of instellingen ten aanzien van drie of meer personen tot curator, bewindvoerder of mentor zijn benoemd, worden deze aangemerkt als een professionele curator, bewindvoerder of mentor. Een **professionele curator, bewindvoerder of mentor** dient te voldoen aan de eisen vervat in het Besluit kwaliteitseisen curatoren, bewindvoerders en mentoren (verder te noemen het kwaliteitsbesluit).

2.3 de kantonrechter

De kantonrechter beslist over verzoeken en houdt toezicht op bewindvoerders, curatoren en mentoren. Hij moet erop toezien dat de bewindvoerder goed en eerlijk met het geld en de zaken van de rechthebbende omgaat. De kantonrechter moet daarom weten wat de rechthebbende aan het begin van het bewind bezit (deze opgave heet de boedelbeschrijving) en wil daarna jaarlijks van de bewindvoerder weten wat hij hiermee gedaan heeft en of de bewindvoerder goed voor de goederen en de financiën van de rechthebbende gezorgd heeft (de rekening en verantwoording).

Bovendien moet de bewindvoerder – als de rechthebbende dat niet kan – aan de kantonrechter toestemming vragen om bepaalde handelingen te kunnen verrichten. Voor sommige handelingen is die toestemming van de kantonrechter verplicht. U vindt daarover meer in de onderdelen 7 en 8 van deze handleiding en in hoofdstuk B van de Aanbevelingen Meerderjarigenbewind.

2.4 het team Toezicht

Het team Toezicht is een onderdeel van de rechtbank Limburg en heeft zittingsplaatsen in Maastricht en Roermond. Het team Toezicht zorgt voor de administratie, de planning van zittingen en de informatievoorziening, dit ter ondersteuning van de kantonrechters. Voor het vragen van machtiging, voor het indienen van de boedelbeschrijving en de rekening en verantwoording, en voor procedurele vragen met betrekking tot bewind kunt u bij het team Toezicht terecht.

De zittingen in bewindszaken vinden plaats in de gebouwen van de rechtbank, gelegen aan het Sint Annadal 1 te Maastricht en aan de Willem II Singel 67 te Roermond. Alleen als de rechthebbende niet in staat is naar de rechtbank te komen, maar wel gehoord kan worden, kan de kantonrechter de rechthebbende bezoeken om zijn mening te horen. (zie 1.4)

3. Mededelingen aan de kantonrechter

3.1 Algemeen

De bewindvoerder moet jaarlijks rekening en verantwoording afleggen. Daarnaast dient hij telkens na verloop van vijf jaren, of zo veel eerder als de kantonrechter bepaalt, aan deze verslag van het verloop van het bewind uit te brengen. De bewindvoerder moet zich daarbij met name uitlaten over de vraag of het bewind dient voort te duren dan wel of een minder ver, of een verder strekkende voorziening aangewezen is.

Dit verslag geschiedt volgens het op www.rechtspraak.nl ter beschikking gestelde pdf-formulier (zoekterm: "vijfjaarlijkse-evaluatie").

Indien mogelijk dient de bewindvoerder de zelfredzaamheid van de rechthebbende te bevorderen zodat toegewerkt kan worden naar een opheffing van het bewind. Feiten die voor het bewind en het voortduren daarvan van betekenis zijn, deelt hij terstond aan de kantonrechter mede.

3.2 verhuizing of adreswijziging

Het is van belang dat de kantonrechter beschikt over de juiste adresgegevens van de rechthebbende en de bewindvoerder. Een adreswijziging moet daarom zo snel mogelijk door de bewindvoerder aan het team Toezicht worden doorgegeven!

3.3 rechthebbende is niet meer in staat zelf keuzes te maken

De situatie kan zich voordoen dat de rechthebbende op het moment van de onderbewindstelling in staat werd geacht zelf keuzes te kunnen maken, maar dat de bewindvoerder na verloop van tijd redenen heeft daaraan te twijfelen. Hij dient dan de kantonrechter daarvan direct op de hoogte te stellen.

Onder deze omstandigheden is het raadzaam dat de bewindvoerder voor handelingen die hij niet zonder toestemming van de rechthebbende mag verrichten, veiligheidshalve machtiging aan de kantonrechter vraagt.

3.4 overlijden van de rechthebbende

Door overlijden van de rechthebbende eindigt het bewind. De bewindvoerder moet de kantonrechter zo snel mogelijk op de hoogte stellen van het overlijden van de rechthebbende.

Het hoort niet tot de taak van de bewindvoerder om de begrafenis te regelen, het huis te ontruimen en een eventuele erfenis te verdelen: dat moeten de nabestaanden/erfgenamen doen.

Er kunnen omstandigheden zijn, bijvoorbeeld het ontbreken van partner of familieleden,

waardoor de bewindvoerder genoodzaakt is voor de begrafenis te zorgen. In die gevallen kan hij op basis van de wet als zaakwaarnemer van de erfgenamen optreden.

De bewindvoerder maakt een eindrekening op en moet verantwoording over zijn beheer aan de *erfgenamen* afleggen. Zie 9.2 voor het opmaken van de eindrekening en verantwoording.

Wanneer sprake is van een vermoedelijk onbeheerde nalatenschap, dienen bewindvoerders deze aan te melden bij het Rijksvastgoedbedrijf. Ook kan de bewindvoerder aan de kantonrechter toestemming vragen om eventuele gelden te storten in de Consignatiekas.

Zie ook het pdf bestand op www.rechtspraak.nl, zoekterm: "aanbevelingen meerderjarigenbewind", onder E "Erfrecht".

4. Wat valt onder het bewind?

4.1 wat omvat het bewind?

In de beslissing van de kantonrechter staat wat er onder het bewind valt. Vaak zal dat alles zijn: 'tegenwoordige en toekomstige goederen'. Daaronder valt ook geld en alles waar de rechthebbende recht op gaat krijgen, zoals bijvoorbeeld loon, uitkeringen, een erfenis. Onder het bewind valt ook altijd alles wat in de plaats komt van een onder bewind gesteld goed: de koelkast die van spaargeld wordt gekocht, of de opbrengst van het verkochte huis, tenzij in de uitspraak iets anders is vermeld.

4.2. wat zijn goederen?

Met goederen wordt vooral bedoeld (spaar)geld, bankrekeningen, loon, pensioen, uitkering, maar ook het huis, het meubilair, de auto, de computer, mobiele telefoon, tv, video e.d., sieraden, grond, effecten, vorderingen en schulden.

Ook de opbrengsten (vruchten) van de onderbewindgestelde goederen, zoals rente, dividenden, huur, provisies, koerswinsten van aandelen en zelfs de prijs op een lot, maar ook opbrengsten van landbouwgrond, vallen automatisch onder het bewind.

4.3 bewind en gezamenlijk eigendom

Wanneer het bewind is ingesteld over alle goederen die aan de rechthebbende toebehoren of zullen gaan toebehoren, dan valt daaronder ook het aandeel in de mogelijk bestaande goederengemeenschap uit het huwelijk of het geregistreerde partnerschap.

Vaak zal er in die gevallen een gemeenschappelijke bankrekening zijn en valt niet duidelijk uit te maken wie van beide echtgenoten, dan wel partners, welk goed heeft ingebracht. Het is dan lastig te bepalen welke goederen onder het bewind vallen. Die onduidelijkheid is ook hinderlijk voor de andere echtgenoot of partner die geen bescherming nodig heeft. Zo kan door instellen van bewind de gewone betaalrekening worden geblokkeerd. In deze gevallen kan de kantonrechter worden gevraagd de omvang van het bewind tot bepaalde goederen of grotere vermogensbestanddelen te beperken, zoals een huis, spaarrekening of beleggingen.

De kantonrechter kan ook aanwijzingen geven om problemen die hieruit voortvloeien, te voorkomen.

Wanneer zich na het instellen van bewind problemen voordoen over de omvang of de werking van het bewind, kan zowel de bewindvoerder als een belanghebbende aan de kantonrechter verzoeken het bewind uit te breiden of te beperken.

Buitengewoon complex is de situatie waarin een vermogensbestanddeel in een (huwelijks-) gemeenschap valt, maar uitsluitend op de naam van één van de deelgenoten verworven is, terwijl het vermogen van deze deelgenoot niet onder bewind staat. In dat geval blijft deze deelgenoot geheel bevoegd om over dit goed te beschikken, tenzij er sprake is van wettelijke beperkingen, zoals bij een echtelijke woning (artikel 1:88 BW). Als zo'n goed al onder het bewind zou vallen, is in dit speciale geval geen voorafgaande machtiging nodig.

U raadpleegt hierover het best eerst een ter zake deskundige zoals een notaris of advocaat.

5. Gevolgen bewind voor de rechthebbende

5.1 beheer en beschikken over goederen - het verschil

Het belangrijkste gevolg van het bewind is dat de rechthebbende de onder bewind gestelde goederen niet meer zelf mag beheren en hij mag er ook niet meer zelfstandig over beschikken.

Met "**beheren**" wordt bedoeld: het als goed bewindvoerder zorgen voor de instandhouding van de goederen die onder bewind zijn gesteld, de normale exploitatie daarvan alsmede het voeren van de administratie daarover. De bewindvoerder moet bijvoorbeeld zorgen dat geld goed wordt belegd, rente op tijd wordt bijgeschreven en een huis zo nodig wordt geschilderd, de auto op tijd een onderhoudsbeurt krijgt. Hij is er ook verantwoordelijk voor dat de inkomsten van degene voor wie de maatregel geldt, worden gebruikt voor zijn verzorging. Daarnaast regelt de bewindvoerder de financiën. Hieronder valt bijvoorbeeld belastingaangifte doen, maar ook het aanvragen van inkomensverruimende maatregelen zoals (bijzondere) bijstand, zorgtoeslag, huurtoeslag of een PGB.

De bewindvoerder moet ook de administratie voeren over alle goederen die onder bewind staan. De bewindvoerder controleert of de inkomsten van de rechthebbende ook werkelijk worden ontvangen, zorgt voor het doen van de gewone dagelijkse uitgaven en is verantwoordelijk voor de administratie van de inkomsten en uitgaven.

"**Beschikken**" is het verkopen, vervreemden (is een ruimer begrip dan verkopen; het wisselen van eigenaar) of bezwaren van een of meer goederen die onder bewind zijn gesteld. Bijvoorbeeld een huis verkopen en in eigendom overdragen (vervreemden) of daarop een hypotheek vestigen (bezwaren). Door beschikkingshandelingen verandert het onder bewind gestelde vermogen, iets wat de wetgever ter bescherming van de rechthebbende vooraf wil laten controleren door de rechter.

5.2 waar de bewindvoerder toestemming voor nodig heeft

Wanneer de bewindvoerder over goederen wil *beschikken*, dan heeft hij de toestemming van de rechthebbende nodig. Als de rechthebbende toestemming weigert of door zijn toestand of ziekte niet in staat is toestemming te geven, moet de bewindvoerder vervangende machtiging van de kantonrechter hebben, vóórdat hij over een goed kan beschikken.

Dit geldt bijvoorbeeld ook als de bewindvoerder een lening wil afsluiten of een gerechtelijke procedure wil starten of in een proces of een geschil een regeling wil treffen met een schuldeiser of de andere partij. Wil of kan de rechthebbende geen toestemming geven, dan kan de bewindvoerder dit aan de kantonrechter vragen.

5.3 waar de rechthebbende toestemming voor nodig heeft

Wanneer de rechthebbende over zijn goederen wil beschikken, bijvoorbeeld om iets te kopen of te verkopen, dan moet hij toestemming hebben van de bewindvoerder. Geeft de bewindvoerder deze niet, dan kan de rechthebbende de kantonrechter verzoeken een machtiging af te geven om ook zonder medewerking van de bewindvoerder over zijn goederen te beschikken.

5.4 geen hoogstpersoonlijke rechtshandelingen door de bewindvoerder

De bewindvoerder mag geen hoogstpersoonlijke rechtshandelingen verrichten voor de rechthebbende. Voorbeelden daarvan zijn het maken van een testament, het erkennen van een kind en het afgeven van een schriftelijke wilsverklaring waarbij de toestemming voor medische handelingen wordt geweigerd.

5.5 de rechthebbende houdt zich niet aan het bewind - derdenbescherming

Het feit dat de rechthebbende niet meer zonder toestemming van de bewindvoerder mag beheren en beschikken, wil nog niet zeggen dat hij ook juridisch niets meer kan doen. Integendeel, in beginsel kan de rechthebbende geldig alle rechtshandelingen verrichten. Dit brengt met zich mee dat als de rechthebbende iets zonder toestemming van de bewindvoerder koopt, de verkoper gewoon recht heeft op betaling van de koopprijs. Dit heeft te maken met wat juridisch "derdenbescherming" heet.

Alleen wanneer de verkoper wist of moest weten dat er een bewind was, kan hij geen aanspraak maken op deze derdenbescherming. In dat geval kan de bewindvoerder de betaling weigeren. Volgens de wettelijke regeling kan de verkoper de betaling niet verhalen op de onder het bewind staande goederen. Betaling kan dan ook niet worden afgedwongen.

De verkoper "weet" dat iemand onder bewind is gesteld indien hij door de bewindvoerder daarvan, bijvoorbeeld door middel van een aangetekende brief met daarbij gevoegd een afschrift van de rechterlijke beslissing tot onderbewindstelling, op de hoogte is gesteld. Dit is bijvoorbeeld van belang indien een rechthebbende ongeremd koopt bij bepaalde postorderbedrijven, telefoonaanbieders of meedoet aan dure telefoon- of tv-spelletjes. Aangenomen wordt dat de verkoper "moet weten" dat iemand onder bewind staat, indien dit bewind is gepubliceerd in het Centraal Curatele- en bewindregister.

<https://curateleenbewindregister.rechtspraak.nl/>

5.6 wanneer wordt een bewind gepubliceerd?

Een bewind ingesteld op grond van verkwisting of het hebben van problematische schulden wordt krachtens de wet automatisch in het Centraal Curatele- en bewindregister ingeschreven. Dit hoeft de kantonrechter niet uitdrukkelijk te bepalen. Is er sprake van een rechthebbende die tijdelijk of duurzaam niet in staat is ten volle zijn belangen behoorlijk waar te nemen als gevolg van zijn lichamelijke of geestelijke toestand, dan kan de rechter op verzoek of ambtshalve beslissen dat het bewind in het Centraal Curatele- en bewindregister (CCBR) wordt ingeschreven.

Ook bij een reeds lopend bewind kan de kantonrechter beslissen dat het bewind alsnog gepubliceerd kan worden. Een verzoek daartoe dient zo mogelijk zowel door de bewindvoerder als de rechthebbende ondertekend te zijn. Het CCBR kan online geraadpleegd worden.

Het verdient aanbeveling dat een bewindvoerder na zijn benoeming controleert dat het bewind is ingeschreven in het CCBR en hiervan als bewijs een afdruk maakt en in zijn dossier stopt en bewaart.

5.7 samenwerking rechthebbende en bewindvoerder

De rechthebbende moet goed met de bewindvoerder samenwerken. Afspraken over het doen van uitgaven en afdragen van inkomsten moeten nagekomen worden.

De bewindvoerder beheert het geld van de rechthebbende, maar kan nooit méér uitgeven dan er binnenkomt. Daardoor kan het leefgeld voor de rechthebbende soms heel krap zijn. Ook kan het gebeuren dat de bewindvoerder dingen die de rechthebbende graag zou willen kopen of doen, niet kan toestaan. Deze problemen moeten dan samen opgelost worden.

Als er echt geen oplossing kan worden gevonden, kan de kwestie aan de kantonrechter worden voorgelegd.

Als de rechthebbende niet meewerkt en geld voor de bewindvoerder aan het bewind onttrekt en voor de bewindvoerder achterhoudt, kan dat reden zijn om het bewind te beëindigen.

5.8. belangenverstremming bewindvoerder - rechthebbende

Vanzelfsprekend mag er financieel geen enkele belangenverstremming tussen de bewindvoerder en de rechthebbende bestaan. De bewindvoerder mag bijvoorbeeld geen geld of eigendommen van de rechthebbende aan anderen of zichzelf uitlenen, of met rechthebbende een arbeidsovereenkomst aangaan. Indien de bewindvoerder en rechthebbende met elkaar gehuwd zijn of anderszins een economische eenheid vormen kan dit onder omstandigheden anders zijn.

6. Bewindvoerder: wat wordt daarvan verwacht?

6.1 de taak van de bewindvoerder

De bewindvoerder dient de onder bewind gestelde goederen te administreren en te beheren.

Wanneer de rechthebbende nog geen bankrekening heeft, moet de bewindvoerder een of meer rekeningen op naam van rechthebbende openen. Daarvoor dient hij onder meer een afschrift van de beschikking tot onderbewindstelling aan de bank af te geven. Heeft de rechthebbende reeds een of meer rekeningen, dan moet de bewindvoerder ervoor zorgen dat de bank in kennis wordt gesteld van zijn benoeming en dat, als die rekeningen worden gehandhaafd er een aantekening komt waaruit blijkt dat er sprake is van bewind. Ook dient de bewindvoerder te regelen naar wie de bankafschriften worden gestuurd.

Alle ontvangsten en betalingen in het bewind moeten via een bankrekening lopen die op naam van rechthebbende staat. Het is niet toegestaan dat inkomsten van rechthebbende lopen via een rekening op naam van de bewindvoerder of via een en/of rekening. Dit is anders indien er tussen de rechthebbende en de bewindvoerder sprake is van een economische eenheid omdat ze samenwonen of getrouwd zijn. In de praktijk moet er in elk geval een zogenaamde beheerrekening zijn, waar alle inkomsten op binnenkomen en uitgaven van gedaan worden, en een zogenaamde leefgeldrekening, een rekening waar rechthebbende vrij over kan beschikken. Daarnaast kunnen er ook spaar- of beleggingsrekeningen zijn. Zie ook punt 6.4.

De bewindvoerder dient te zorgen voor een zo goed mogelijke en veilige belegging van het vermogen van de rechthebbende.

Verder is de bewindvoerder verplicht tot financiële verslaglegging aan de kantonrechter: hij dient snel na zijn benoeming een boedelbeschrijving op te maken van de aan het bewind onderworpen goederen en jaarlijks een rekening en verantwoording over het voorafgaande kalenderjaar.

De professionele bewindvoerder dient tegelijkertijd met zijn bereidverklaring een plan van aanpak over te leggen (artikel 5, eerste lid, Besluit Kwaliteitseisen) en in het geval van problematische schulden tevens een aanvullend plan van aanpak.

Ten slotte is het de taak van de bewindvoerder om de rechthebbende in en buiten rechte te vertegenwoordigen waar het gaat om goederen die onder het bewind vallen, zoals bij een boedelscheiding en een alimentatieprocedure of procedures die verband houden met het inkomen, zoals een loonvordering of een bezwaar- of beroepsprocedure tegen een besluit van een uitkeringsinstantie.

6.2 boedelbeschrijving

De kantonrechter moet erop letten dat de bewindvoerder goed met het geld en de zaken van de rechthebbende omgaat. Dit kan hij alleen als hij weet wat de rechthebbende bezit. Daarom moet de bewindvoerder *binnen vier maanden* na de aanvang van het bewind een formulier inleveren waarop alle eigendommen van de rechthebbende precies omschreven moeten zijn: de boedelbeschrijving.

Doorgaans is het niet nodig dat de volledige inboedel van rechthebbende in detail wordt beschreven. Alleen als er sprake is van waardevolle spullen, zoals antiek, kunst en sierraden, dienen deze benoemd te worden.

Ook dient vermeld te worden of de rechthebbende deelgenoot is in bijvoorbeeld een onverdeelde nalatenschap of een huwelijksgemeenschap.

Daarnaast dient een overzicht van de maandelijkse inkomsten en uitgaven gegeven te worden.

Hierbij moeten bewijsstukken meegestuurd worden zoals:

- de laatst ingediende belastingaangifte en de laatst bekende aanslag IB,
- kopieën van de afschriften van alle bankrekeningen waaruit de saldi van de rekeningen op de datum ingang bewind blijken.

De bewindvoerder kan de kantonrechter vragen deze termijn te verlengen.

6.3 formulier boedelbeschrijving

De boedelbeschrijving geschiedt volgens het op www.rechtspraak.nl ter beschikking gestelde pdf-formulier (zoekterm: "boedelbeschrijving bewind").

Dient de bewindvoerder de boedelbeschrijving niet (op tijd) in, dan voert hij zijn taak niet goed uit. Indien er twee bewindvoerders zijn dient de boedelbeschrijving door beiden te worden ondertekend. Indien de rechthebbende daartoe in staat is dient ook hij de boedelbeschrijving te ondertekenen.

Het indienen van de boedelbeschrijving is ook geheel digitaal mogelijk, met behulp van een internetapplicatie. Digitale indiening gaat via Het Digitale Loket van De Rechtspraak. Om het formulier digitaal te verzenden moet de bewindvoerder beschikken over een DigiD.

6.4 de verplichte beheerrekening- verbod van vermenging

De bewindvoerder is ingevolge de wet verplicht om direct bij het begin van het bewind een bankrekening te openen waarop het betalingsverkeer van de rechthebbende plaats gaat vinden. Die rekening moet *op naam van de rechthebbende* staan, maar uit de tenaamstelling moet ook blijken dat er sprake is van bewind. De banken weten hoe zij dit moeten doen.

De bewindvoerder moet alle bankafschriften met bijlagen van deze rekening(en) van ieder jaar bewaren en desgevraagd kunnen overleggen om uit te kunnen leggen wat er op de rekening is gebeurd. Voor zover er alleen sprake is van internetbankieren dient de bewindvoerder de bankafschriften regelmatig uit te printen, nu in de praktijk blijkt dat de banken die informatie slechts relatief kort digitaal ter beschikking laten. De bewindvoerder dient tevens ieder jaar de jaaroverzichten uit te printen en gelijktijdig met de rekening en verantwoording over te leggen.

Het vermengen van geld of vermogen dan wel goederen van de rechthebbende met die van de bewindvoerder, is verboden. Als dit toch gebeurt, kan de bewindvoerder worden ontslagen.

Ontslag is ook mogelijk als de bewindvoerder niet tijdig een aparte bankrekening heeft geopend.

6.5 inschrijving bewind in het kadaster

Als onder het bewind goederen vallen die in een openbaar register, zoals het Kadaster, zijn opgenomen, moet de uitspraak tot instelling van het bewind - en overigens ook de uitspraak tot opheffing van het bewind - in dat register worden aangetekend. Het kan bijvoorbeeld gaan om een huis, een stuk land of een bedrijf, een recht van erfpacht of een recht van opstal.

Voor de aantekening in het register is een speciaal, door de griffier gewaarmerkt afschrift nodig van de beschikking waarbij het bewind is ingesteld. Dit speciale afschrift ontvangt

de bewindvoerder samen met het afschrift van de instellingsbeschikking als bij de behandeling van het instellingsverzoek het bezit van het onroerend goed wordt vermeld.

6.6 wettelijke vertegenwoordiger

De bewindvoerder vertegenwoordigt bij de vervulling van zijn taak de rechthebbende in en buiten rechte. Hij treedt als wettelijk vertegenwoordiger van de rechthebbende op, maar alleen ten aanzien van handelingen die onder bewind staande goederen betreffen. Het "in rechte" vertegenwoordigen houdt in dat de bewindvoerder in een procedure als eiser of als gedaagde optreedt. Het "buiten rechte" vertegenwoordigen komt veel vaker voor: dit zijn alle dagelijkse rechtshandelingen, bijvoorbeeld het kopen van kleren etc., het betalen van rekeningen, maar ook het maken van afspraken met de werkgever, de bank, de uitkeringsinstanties of het invullen van formulieren. Het is het optreden in het dagelijkse rechtsverkeer. De bewindvoerder dient hierbij altijd binnen de kaders van het bewind te blijven, de rechthebbende optimaal te informeren over zijn handelen en hiervan rekening en verantwoording te kunnen afleggen.

7. Bewindvoerder: vaak toestemming of machtiging verplicht

7.1 toestemming of machtiging nodig

De bewindvoerder, die de in art. 1:441 BW genoemde beschikkingshandelingen wil verrichten, heeft vooraf toestemming van de rechthebbende of, indien deze daartoe niet in staat of weigerachtig is, een schriftelijke machtiging van de kantonrechter. Toestemming van de rechthebbende of machtiging van de kantonrechter is *in ieder geval* vereist voor:

- het doen van niet-alledaagse aankopen;
- het doen van een schenking;
- het verkopen of bezwaren van goederen (zoals het verkopen, leveren of verhypothekeren van een
- huis of de verkoop van een auto of de inboedel);
- het pachten, verpachten, huren of verhuren ten behoeve van de rechthebbende;
- het geld uitlenen of verplichtingen aangaan als borg of (hoofdelijk) medeschuldenaar;
- het aanvaarden van een gift, making of legaat, waaraan lasten of voorwaarden zijn verbonden;
- het verwerpen van een erfenis;
- het overeenkomen dat een nalatenschap waarin de rechthebbende gerechtigd is, voor een bepaalde
- tijd onverdeeld wordt gelaten;
- het meewerken aan een verdeling van een nalatenschap waarin de rechthebbende is gerechtigd: bij
- het verzoek moet overgelegd worden de conceptakte van verdeling;
- het procederen.

Bij het indienen van een machtigingsverzoek dient de bewindvoerder gemotiveerd aan te geven dat rechthebbende niet in staat is om zijn toestemming te geven, danwel weigerachtig is.

7.2 machtiging vereist als de rechthebbende geen toestemming kan of wil geven

Wanneer het bewind is ingesteld met het oog op de geestelijke toestand van de rechthebbende, moet voor in onderdeel 7.1. bedoelde handelingen steeds machtiging van de kantonrechter worden gevraagd: de wet gaat ervan uit dat een dergelijke rechthebbende zijn of haar handelen niet goed kan overzien. Twijfelt de bewindvoerder of de rechthebbende wilsbekwaam is, dan moet de bewindvoerder die twijfel aan de kantonrechter medelen en veiligheidshalve machtiging vragen.

In dit kader wordt er op gewezen dat twijfel over de wilsbekwaamheid van rechthebbende voor rekening en risico van de bewindvoerder komt. Dit betekent dat achteraf de kantonrechter bijvoorbeeld kan oordelen dat de bewindvoerder veroordeeld kan worden om een geschonken bedrag aan de rechthebbende terug te betalen (ook als de schenking aan een derde was) of om het aankoopbedrag van een bepaald goed aan de rechthebbende te restitueren.

7.3. uitgaven boven 1.500 euro

Voor incidentele niet beheersmatige uitgaven tot 1.500 euro per jaar behoeft geen machtiging te worden gevraagd, tenzij de kantonrechter anders bepaalt. Onder uitgaven wordt in dit verband uitdrukkelijk niet verstaan: het uitlenen of schenken van geld.

Anders geformuleerd: in het geval een rechthebbende wilsbekwaam is en de bewindvoerder en de rechthebbende het eens zijn, is er geen rol weggelegd voor de kantonrechter. Is rechthebbende wilsonbekwaam dan wordt aan de bewindvoerder als het ware een algemene machtiging gegeven voor uitgaven onder de 1.500 euro.

7.4. geen machtiging nodig

Geen machtiging is nodig voor de betaling van een belastingaanslag of de vastgestelde eigen bijdrage AWBZ en voor het doen van regelmatig terugkerende uitgaven waarvoor de kantonrechter een doorlopende machtiging heeft verstrekt.

7.5. over te leggen stukken bij machtigingsverzoek

Voor een machtigingsverzoek dient bij voorkeur gebruik te worden gemaakt van het op www.rechtspraak.nl ter beschikking gestelde pdf-formulier (zoekterm: "machtigingsverzoek bewind").

Machtigingsverzoeken dienen zo goed mogelijk met stukken te worden onderbouwd. Bij een verzoek om machtiging voor de verkoop van de woning van de rechthebbende moet aannemelijk worden gemaakt dat de rechthebbende daarin niet (meer) zelfstandig kan wonen of daar niet meer in kan terugkeren.

Bij een verzoek om machtiging voor de verkoop van waardevolle zaken zoals antiek, auto, kunst en sieraden, dient een recent taxatierapport of een betrouwbare offerte te worden overgelegd.

7.6. machtiging verkoop en levering van een onroerend goed

Bij de verkoop van een onder het bewind vallend onroerend goed is het verplicht om in de koopovereenkomst een ontbindende voorwaarde op te nemen die woordelijk als volgt luidt:

"Deze overeenkomst is aangegaan onder de ontbindende voorwaarde dat de verkoper binnen twee maanden na heden geen machtiging voor de verkoop en levering heeft ontvangen van de kantonrechter om het verkochte tegen de bovenvermelde prijs te mogen vervreemden. Bij gebreke van die machtiging kan de koper geen schadevergoeding vorderen."

Bij het verzoek tot machtiging dient te worden overgelegd de meest recente WOZ-beschikking, een recent taxatierapport dan wel waardebeoordeling en de (concept-) koopovereenkomst zelf.

Voor het te koop aanbieden van een onder het bewind vallend onroerend goed hoeft geen machtiging te worden aangevraagd.

8. Bewindvoerder: schenkingen en leningen

8.1 algemene aanwijzing

Ook schenken is een beschikkingshandeling waarvoor de bewindvoerder toestemming van de rechthebbende behoeft of, indien deze daartoe niet in staat of weigerachtig is, machtiging van de kantonrechter. Twijfel over de wilsbekwaamheid van rechthebbende komt voor rekening en risico van de bewindvoerder. Dit betekent dat geoordeeld zal worden dat er een machtiging vereist is voor een dergelijke schenking.

Een machtiging om te schenken wordt –tenzij een schenkingstraditie aangetoond kan worden- niet makkelijk verleend. De rechthebbende heeft normaal gesproken geen belang bij vermindering van het vermogen door het doen van schenkingen. Om misverstanden te voorkomen: dit geldt óók voor de zogenoemde "belastingvrije" schenkingen aan familieleden (kinderen, broers, zusters) van de rechthebbende, alsmede voor schenkingen die er uitsluitend op zijn gericht de door de (eventuele) erfgenamen te betalen successierechten bij het overlijden van de rechthebbende te verminderen.

Indien een schenking plaatsvindt waarvoor geen machtiging is verleend – kan de kantonrechter van de bewindvoerder eisen dat hij zorgt dat het geschonkene weer terugkeert in het vermogen, al dan niet door terugbetaling door de bewindvoerder zelf.

8.2 de schenkingstraditie

De enige uitzondering hierop doet zich voor als de bewindvoerder door middel van notariële akten, beslissingen of mededelingen van de Belastingdienst of via bankbescheiden kan aantonen dat de rechthebbende ruim vóór de onderbewindstelling met regelmaat schenkingen aan kinderen deed. Kopieën van die stukken moeten bij het machtigingsverzoek worden overgelegd.

Het belang van de rechthebbende is er dan in gelegen dat de bewindvoerder voortzet wat de rechthebbende reeds eerder bewust gedaan heeft. Daarom kunnen ook andere

jaarlijkse schenkingen onder deze regeling vallen wanneer daarvan wordt aangetoond - aan de hand van de voornoemde bescheiden- dat die schenkingen al geruime tijd aaneengesloten jaarlijks plaatsvinden.

Er zal altijd voldoende vermogen moeten overblijven om in de huidige en toekomstige behoeften van de rechthebbende te kunnen voorzien. Uitgegaan wordt van een liquide basisvermogen bij de rechthebbende van ten minste 30.000 euro. Wanneer een schenking, ook aan de kinderen, deze grens aantast, zal er geen machtiging worden verleend. Bij elk schenkingsverzoek dient een actuele opgave van de stand van het vermogen te worden bijgevoegd.

Zie ook het pdf bestand op www.rechtspraak.nl, zoekterm "aanbevelingen meerderjarigenbewind", onder D "Schenking".

9. Bewindvoerder: de rekening en verantwoording

9.1 de jaarlijkse rekening en verantwoording

De bewindvoerder is verplicht jaarlijks *aan de rechthebbende* rekening en verantwoording af te leggen van het door hem gevoerde bewind. Dit moet gebeuren ten overstaan van de kantonrechter.

Om deze reden moet de jaarlijkse rekening en verantwoording in deze situatie door de bewindvoerder(s) én de rechthebbende ondertekend naar het team Toezicht worden gestuurd.

Als de rechthebbende in een zodanige geestelijke toestand verkeert dat hij niet in staat is de rekening en verantwoording op te nemen (= te lezen en te begrijpen), dan moet *aan de kantonrechter* rekening en verantwoording worden afgelegd. De bewindvoerder moet in dat geval bij de rekening en verantwoording gemotiveerd meedelen dat de rechthebbende niet in staat is de rekening en verantwoording op te nemen.

Het is aan de bewindvoerder om te beoordelen of de rechthebbende in staat is de rekening en verantwoording op te nemen. Indien de bewindvoerder daarover twijfelt heeft dan kan de rekening en verantwoording het best aan de kantonrechter worden afgelegd.

Deze rekening en verantwoording dient ieder jaar, ook zonder voorafgaande uitnodiging van het team Toezicht daartoe, in het opvolgend kalenderjaar te worden ingediend.

9.2 de eindrekening en verantwoording

Bij de beëindiging van de taak van de bewindvoerder of bij het einde van het bewind moet de bewindvoerder een eindrekening en -verantwoording over de periode na de laatst ingediende rekening en verantwoording tot aan de datum dat de taak van de bewindvoerder is geëindigd indienen.

Als de bewindvoerder *ontslag* wordt verleend, moet hij over de periode tot aan de datum van het ontslag aan de rechthebbende -mits in staat de rekening en verantwoording op te nemen- én de opvolgende bewindvoerder eindrekening en verantwoording over zijn gevoerde bewind afleggen. Deze eindrekening en -verantwoording moet na

ondertekening door de bewindvoerder, de opvolgend bewindvoerder en -zo mogelijk- de rechthebbende, naar het team Toezicht worden gestuurd.

Als het bewind door *opheffing* is geëindigd, moet de bewindvoerder over de periode tot aan de datum van het einde van het bewind aan de rechthebbende eindrekening en -verantwoording over het gevoerde bewind afleggen. Die eindrekening en -verantwoording moet na ondertekening door de bewindvoerder en de rechthebbende naar het team Toezicht worden gestuurd.

Door *overlijden* van de rechthebbende eindigt per overlijdensdatum het bewind en daarmee ook de taak van de bewindvoerder. Het is dan ook van groot belang dat de bewindvoerder het team Toezicht zo spoedig mogelijk van het overlijden in kennis stelt en een kopie van het uittreksel uit de overlijdensregister, dan wel een overlijdensakte toezendt.

De bewindvoerder moet binnen vier maanden na het overlijden van de rechthebbende eindrekening en -verantwoording over het gevoerde bewind aan de erfgenamen van de rechthebbende afleggen en ten overstaan van de kantonrechter.

Is er een executeur(-testamentair) benoemd die belast is met het beheer over de nalatenschap, dan wordt de eindrekening en verantwoording aan deze persoon afgelegd, eveneens ten overstaan van de kantonrechter.

De periode waarover de bewindvoerder dan rekening en verantwoording dient af te leggen ziet op het laatste kalenderjaar tot aan het tijdstip in dat jaar waarop de rechthebbende is overleden.

Verantwoording gebeurt door de eindrekening voor te leggen aan de erfgenamen of de executeur(-testamentair) en door deze(n) voor akkoord te laten tekenen. De voor akkoord getekende eindrekening moet aan de kantonrechter worden gezonden. Indien de eindrekening niet voor akkoord is getekend, dient de bewindvoerder gemotiveerd aan te geven wat daar de reden voor is.

Uit de regeling van artikel 1:445, eerste lid, BW vloeit voort dat de kantonrechter geen taak te vervullen heeft ten behoeve van de erfgenamen. Indien voor hen geen beschermingsmaatregelen zijn ingesteld, worden zij zonder meer in staat geacht zelf de rekening en verantwoording op te nemen.

Indien de erfgenamen niet bereid zijn de rekening en verantwoording op te nemen, kan de bewindvoerder de zogenaamde rekenprocedure van artikel 771 van het wetboek van Burgerlijke rechtsvordering te volgen.

Indien de erfgenamen menen dat de nalatenschap schade heeft geleden door slecht bewind van de bewindvoerder dan kunnen zij een "gewone" dagvaardingsprocedure starten. In dat kader dient niet alleen aangetoond te worden dat er fouten door de voormalig bewindvoerder zijn gemaakt, maar ook dat rechthebbende hierdoor schade heeft geleden.

9.3 de inhoud van de rekening en verantwoording

De kantonrechter is degene die uiteindelijk bepaalt hoe rekening en verantwoording moet worden afgelegd, aan welke normen deze dient te voldoen en hoe deze dient te zijn ingericht (zie de formulieren op www.rechtspraak.nl).

De rekening en verantwoording bestaat enerzijds uit een overzicht van de inkomsten en uitgaven ten name van de rechthebbende gedurende een bepaalde periode (meestal een kalenderjaar) en anderzijds een overzicht van het vermogen aan het begin en aan het einde van die periode, te weten een opgave van de begin- en eindsaldi van alle spaar-, bank- en/of effectenrekeningen ten name van de rechthebbende. De bewindvoerder dient een kopie over te leggen van de rekeningafschriften met die saldi. Als er aangifte IB is gedaan, moet er een kopie van de meest recente aangifte en (voorlopige) aanslag(en) worden bijgevoegd. Is er een bankrekening geopend of opgeheven dan dient dit te worden aangetoond.

Het is niet nodig dat alle bankafschriften, facturen en bonnen worden meegestuurd. Als daar door de rechthebbende of het team Toezicht om wordt gevraagd, dan moet de bewindvoerder die wel over (kunnen) leggen.

Indien de bewindvoerder financiële overzichten ontvangt van de instelling waar de rechthebbende verblijft, dan dient hij een kopie daarvan mee te zenden.

Voorts moet de bewindvoerder opgave doen van de schulden die de rechthebbende heeft aan het einde van de periode waarover rekening en verantwoording moet worden afgelegd.

Indien de leef- en of woonomstandigheden van de rechthebbende in de periode waarover rekening en verantwoording moet worden afgelegd, zijn gewijzigd (denk bijvoorbeeld aan de situatie dat de rechthebbende is verhuisd of in een zorginstelling opgenomen), dient de bewindvoerder daarvan in de rekening en verantwoording of in een bijgevoegde brief melding te maken.

Indien de rechthebbende een inkomen heeft op het sociaal minimum, moet de bewindvoerder in een bijlage bij de rekening en verantwoording aangeven welke inkomensverruimende maatregelen er zijn benut.

9.4 PGB

De PGB-inkomsten en -uitgaven vallen onder de verantwoordelijkheid van de bewindvoerder.

In het kader van een PGB worden geen gelden meer uitgekeerd aan de rechthebbende, maar is er sprake van een trekkingsrecht. Het is de taak van de bewindvoerder om er zorg voor te dragen dat het zorgkantoor correct en tijdig van alle benodigde informatie wordt voorzien. Indien dit niet geschiedt, zal het zorgkantoor immers de reeds geleverde zorg niet betalen waardoor er een schuld van rechthebbende aan de zorgverlener ontstaat.

Indien het PGB enkel bestaat uit zorg in natura, dan geldt voorstaande vanzelfsprekend niet.

9.5 formulier rekening en verantwoording

De bewindvoerder dient bij voorkeur gebruik te maken van het op www.rechtspraak.nl ter beschikking gestelde pdf-formulier (zoekterm: "rekening en verantwoording").

Dit formulier (pdf bestand) dient online ingevuld te worden, waarna men het kan printen en inclusief de bijlagen per post kan opsturen.

Het afleggen van de rekening en verantwoording is ook geheel digitaal mogelijk, met behulp van een internetapplicatie. Digitale indiening van de rekening en verantwoording gaat via Het Digitale Loket van De Rechtspraak: <https://loket.rechtspraak.nl/Burgers/Familiezaken/2>. Om het formulier digitaal te verzenden moet de bewindvoerder beschikken over een DigiD. Als de bewindvoerder het formulier digitaal indient, is hij verplicht alle (ingescande) bijlagen eveneens digitaal bij te voegen (uploaden). Is hij hiertoe niet in staat, dan kan hij het formulier uitprinten en samen met de bijlagen per post inzenden.

10. Kosten van de bewindvoering en beloning bewindvoerder

Sinds 1 januari 2015 geldt de ministeriële Regeling beloning curatoren, bewindvoerders en mentoren. Op grond van deze regeling kan de kantonrechter op verzoek een jaarbeloning vaststellen voor een niet-professionele bewindvoerder.

11. Aanvraag voorzieningen, fiscale zaken

De bewindvoerder is verplicht zorg te dragen voor het verwerven en behouden van alle in redelijkheid te verkrijgen uitkeringen, subsidies, tegemoetkomingen of andere op grond van de omstandigheden door de rechthebbende van overheid of instanties te verkrijgen tegemoetkomingen, kwijtscheldingen of verminderingen van alle soorten belastingaanslagen of heffingen, de "inkomensverruimende maatregelen". Zo dient de bewindvoerder er zorg voor te dragen dat de kosten van bewindvoering, voor zover mogelijk, als bijzondere bijstand worden aangemerkt en vergoed en dat alle fiscale aanspraken worden geëffectueerd, zoals huurtoeslag, zorgtoeslag, heffingskorting, belastingteruggave, aanvragen van een negatieve aanslag, herziening van oude aanslagen etc.

12. Buitenwettelijke of wettelijke schuldsanering

Wie in een problematische schuldsituatie verkeert, kan proberen op eigen kracht door middel van sparen te komen tot sanering van de schulden: dit heet de buitenwettelijke schuldsanering, ook wel genoemd een minnelijk traject. Bewind wordt vaak gebruikt als methode om hiertoe te komen. Alvorens een dergelijk minnelijk traject kan starten dient de situatie van rechthebbende stabiel te zijn. Hiermee wordt bedoeld dat rechthebbende in staat is maandelijks alle vaste lasten te betalen en dat hij ook overigens binnen het beschikbare budget blijft. De bewindvoerder en de rechthebbende kunnen zich dan wenden tot de gemeentelijke schuldhulpverlening of een door de gemeente ingeschakelde instelling, zoals de Kredietbank of PLANgroep. Indien een minnelijk traject kan worden gestart wordt ervan uitgegaan dat de schulden binnen drie jaren door middel

van aflossingen uit vaste inkomsten en eventueel een regeling met de schuldeisers gesaneerd zijn.

Indien het minnelijk traject mislukt dient de rechthebbende, als hij aan de toelatingseisen voldoet, daadwerkelijk en met spoed met behulp van de gemeentelijke schuldhulpverlening trachten te komen tot toelating tot de wettelijke schuldsaneringsregeling (WSNP). De bewindvoerder dient bij de rekening en verantwoording verslag te doen van de ontwikkelingen in dit kader in een plan van aanpak.

Indien de rechthebbende is toegelaten tot de WSNP, wordt hem in het kader van die regeling ook een bewindvoerder toegewezen, een WSNP-bewindvoerder. Die heeft wezenlijk andere taken dan de beschermingsbewindvoerder en verdergaande bevoegdheden. De beschermingsbewindvoerder heeft tot taak het geld van de rechthebbende goed te beheren, de WSNP-bewindvoerder heeft tot taak om voor de schuldeisers zoveel mogelijk geld bij elkaar te brengen.

De rechthebbende en de beide bewindvoerders dienen te overleggen of handhaving van het beschermingsbewind naast de WSNP zinvol is. In dat verband moet bekeken worden of de kosten van het beschermingsbewind verantwoord zijn om de rechthebbende in staat te stellen de strakke financiële regels van de WSNP na te leven.

De beschermingsbewindvoerder dient er zorg voor te dragen dat hij voldoet aan afspraken over de verstrekking van financiële informatie betreffende de rechthebbende aan de WSNP-bewindvoerder.

13. De rechthebbende krijgt recht op een erfenis

Wanneer de rechthebbende recht krijgt op (een deel van) een erfenis, moet de bewindvoerder de kantonrechter zo snel mogelijk daarover informeren. Daarbij moeten de naam en standplaats van de eventueel ingeschakelde notaris vermeld worden en moet meegedeeld worden of er sprake van een testament is.

Het is vervolgens van belang dat de bewindvoerder zo snel mogelijk zicht krijgt op de omvang van de nalatenschap en, zo mogelijk, met de rechthebbende overlegt welke keuze er wordt gemaakt.

De bewindvoerder kan zonder de rechthebbende daarin te betrekken voor hem een erfenis aanvaarden onder voorrecht van boedelbeschrijving. Wil de bewindvoerder de erfenis zuiver aanvaarden, dan heeft hij daarvoor toestemming van de rechthebbende nodig. De rechthebbende kan alleen deze toestemming geven indien hij wilsbekwaam is. Is hij wilsonbekwaam of is de wilsbekwaamheid twijfelachtig is de bewindvoerder enkel bevoegd de nalatenschap zuiver te aanvaarden indien hij daartoe voorafgaande machtiging van de kantonrechter heeft verkregen.

Een erfenis verwerpen mag alleen met machtiging van de kantonrechter. De kantonrechter zal zich in dat geval ook op de hoogte stellen van het standpunt van de rechthebbende.

14. Wijziging van bewindvoerder

De bewindvoerder en de rechthebbende kunnen de kantonrechter verzoeken de bewindvoerder te ontslaan. De kantonrechter kan om gewichtige redenen - bijvoorbeeld bij slechte bewindvoering of omdat de bewindvoerder niet meer voldoet aan de eisen om bewindvoerder te kunnen worden -, op verzoek van de medebewindvoerder of degene die gerechtigd is onderbewindstelling te verzoeken dan wel ambtshalve overgaan tot ontslag van de bewindvoerder als bedoeld in artikel 1:432 BW.

Ontslag op verzoek van de bewindvoerder zelf zal altijd worden toegewezen. Ontslag op verzoek van een rechthebbende wordt alleen verleend als daarvoor gewichtige redenen bestaan. Als die er zijn, dan zal de kantonrechter een nieuwe, in beginsel door de rechthebbende voor te dragen, bewindvoerder benoemen. Bij bewindvoering door een professionele bewindvoerder wordt van de opvolgende bewindvoerder verwacht dat hij bij de bewindvoerder informatie over de rechthebbende en over de achtergrond van het ontslagverzoek inwint. Voor een verzoek tot ontslag van de bewindvoerder is geen griffierecht verschuldigd.

Is de bewindvoerder ontslagen, maar is er nog geen opvolger bekend, dan blijft de gewezen bewindvoerder verplicht om zaken die geen uitstel kunnen lijden, voor de rechthebbende te blijven behartigen zoals het verrichten van de noodzakelijke betalingen.

De bewindvoerder is verantwoordelijk voor een goede overdracht van het bewind aan zijn opvolger. Dit houdt onder meer in dat de gegevens en stukken die hij van de rechthebbende onder zich heeft, aan de opvolgende bewindvoerder ter hand worden gesteld, dat inzicht wordt gegeven in de gevoerde financiële administratie en dat medewerking wordt verleend aan de overschrijving van de bewindsrekening. De bewindvoerder stelt een eindrekening op van het door hem gevoerde bewind en legt (ook) verantwoording af aan zijn opvolger.

15. Einde taak bewindvoerder

De taak van de bewindvoerder eindigt in de volgende gevallen (artikel 1:448 BW):

- bij het einde van het bewind;
- wanneer de bewindvoerder overlijdt, failliet gaat, de WSNP op hem van toepassing wordt
- verklaard of onder curatele wordt gesteld;
- wanneer een of meer van de goederen van de bewindvoerder onder bewind worden gesteld of
- wanneer hem door de kantonrechter ontslag wordt verleend.

Wanneer de bewindvoerder komt te overlijden, zijn diens erfgenamen, als zij van het bewind op de hoogte zijn, verplicht alles te doen wat niet zonder nadeel voor de rechthebbende kan worden uitgesteld totdat er een nieuwe bewindvoerder is benoemd.

Het verdient aanbeveling dat een bewindvoerder iemand in zijn omgeving op de hoogte stelt van het feit dat hij bewindvoerder is en vraagt om in het geval hij komt te overlijden de kantonrechter daarvan op de hoogte te stellen. In het geval er twee (of meer) bewindvoerders zijn is, bij het overlijden van een van hen, de ander verplicht de kantonrechter hierover zo snel mogelijk te informeren. Wanneer de kantonrechter aan de bewindvoerder ontslag heeft verleend, eindigt zijn bewindvoerschap op de dag van de ontslagbeschikking, tenzij daarin een andere datum wordt vermeld.

16. Einde bewind

Het bewind eindigt als de periode waarvoor het is ingesteld, is verstreken, of wanneer de kantonrechter besluit het bewind op te heffen. Het bewind eindigt ook wanneer de rechthebbende komt te overlijden of onder curatele wordt gesteld.

Opheffing van het bewind kan op verzoek van de rechthebbende en de bewindvoerder geschieden of van degene die gerechtigd is onderbewindstelling te verzoeken dan wel ambtshalve, indien de noodzaak daartoe niet meer bestaat of voortzetting van het bewind niet zinvol is gebleken.

De kantonrechter kan doorgaans op het verzoek beslissen zonder een zitting te houden als de rechthebbende een gemotiveerde verklaring van de bewindvoerder meestuurt waaruit blijkt dat deze het met het beëindigingsverzoek eens is en dat de redenen waarom het bewind is ingesteld, niet meer aanwezig zijn. Het is dus van belang een opheffingsverzoek goed te motiveren. Over het algemeen zal het bewind pas op verzoek van de rechthebbende worden opgeheven als gedurende langere tijd gebleken is dat hij zijn financiële zaken weer zelf kan beheren, bijvoorbeeld door succesvolle overschakeling op maandgeld.

Voor een verzoek tot opheffing van het bewind is griffierecht verschuldigd. Ook als het verzoek tot opheffing in een later stadium wordt ingetrokken.

17. Klachten over de bewindvoerder en de gevolgen van slecht bewindvoerschap

17.1 klachten over de bewindvoerder

Wanneer de rechthebbende van mening is dat de bewindvoerder tekortschiet in zijn taakvervulling dient hij eerst zelf de bewindvoerder daarop aan te spreken. Als dit geen tevredenstellend resultaat heeft, dan kan hij:

- bij een professionele bewindvoerder een klacht indienen via de interne klachtenprocedure van die bewindvoerder of
- een klacht bij het team Toezicht indienen, echter uitsluitend schriftelijk en gemotiveerd, en zo mogelijk met stukken onderbouwd.

Als het team Toezicht een klacht over een bewindvoerder ontvangt, beslist de kantonrechter op welke wijze de klacht zal worden behandeld. Hij beslist daarover niet dan nadat hij ook de bewindvoerder over de klacht en de inhoud daarvan heeft gehoord. Zie ook het pdf bestand op www.rechtspraak.nl, zoekterm: "Aanbevelingen meerderjarigenbewind", onder H "Klachtbehandeling".

17.2 de gevolgen van slecht bewindvoerschap

In het algemeen komen de gevolgen van het bewind voor rekening van de rechthebbende.

Dat is anders wanneer de bewindvoerder zijn taak niet naar behoren heeft uitgevoerd. Wanneer de kantonrechter bijvoorbeeld naar aanleiding van klachten van de rechthebbende of naar aanleiding van door hem geconstateerd nalaten van de bewindvoerder om rekening en verantwoording af te leggen, vaststelt dat de bewindvoerder ernstig tekortschiet in de uitvoering van zijn taak, kan hij deze ambtshalve ontslaan.

Daarnaast is een slecht functionerende bewindvoerder in beginsel aansprakelijk voor de schade die hij veroorzaakt. Hij kan door de kantonrechter worden verplicht schade aan de rechthebbende te vergoeden. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn als de bewindvoerder teveel kosten in rekening heeft gebracht.

De kantonrechter kan onder omstandigheden aangifte van strafbare feiten doen, bijvoorbeeld wanneer blijkt dat de bewindvoerder eigendommen van de rechthebbende verduisterde of wanneer de bewindvoerder in de rekening en verantwoording bewust onjuiste gegevens opneemt met het doel de rechthebbende en/of de kantonrechter te misleiden of zaken te verzwijgen.